

GOD DE ALMACHTIGE VADER.

VRAAG EN ANTWOORD 26.

Vraag: Wat gelooft gij met deze woorden: Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde?

Antwoord: Dat de eeuwige Vader onzes Heeren Jezus Christus, die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, die ook door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid ze nog onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus wille, mijn God en mijn Vader is, op welken ik alzoovetrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keeren; dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook wil doen als een getrouw Vader.

Geliefde broeders en zusters! Tot de twee deelen der verbondsbeloften behooren ook de verheven woorden: „Ik zal u onderwijzen, en u leeren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven; Mijn oog zal op u zijn. Weest niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welks muil men breidelt met toom en gebit, opdat het tot u niet genake. De goddelooze heeft veel smarten; maar die op den Heere vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen” (Ps. 32 : 8—10). Daarmede is gezegd, dat wij allen geen menschenverstand hebben, wij, die deelgenooten zijn van het verbond Zijner genade. En dat wij het daarom van noode hebben, dat Hij ons genadig in het onderwijs neemt. Wij weten volstrekt niet de weg in dit leven en voor de eeuwigheid, de weg, die voor God welbehagelijk is. Daarmede is gezegd, dat God ons als zoodanigen kent, en daarom zelf ons aan de hand nemen wil, en ons leiden in Zijn wegen. Daarmede is ook gezegd, dat Hij het maken wil, dat wij welgevallen hebben aan Zijn wegen, dat Hij ons houden wil in Zijn geboden, dat wij bewaard blijven voor onze eigen verkeerde wil en onze valsche wegen. Daarmede is gezegd, dat wij geheel en al blind zijn, dat wij geen oogen hebben, dat echter God naar Zijn genade ons oog wil zijn, en ons leiden wil

met Zijn oogen, en getrouw opzicht over ons hebben wil, zoodat wij, niettegenstaande onze blindheid, nochtans licht genoeg zullen hebben, doordien Hij zelf ons licht wil zijn op de weg, en ons oog om te zien, waar de goede weg is. Daarom vermaant ons de Heere, dat, daar wij zoo dom zijn, zoo onverstandig en onwetend, wij toch ten minste niet zoo verstandig zullen zijn, dat wij zouden meenen, dat wij ons zelf moesten regeeren, leiden en richten; dat wij ten minste niet zoo onvernuftig zullen zijn, ons eigen onverstand te gelooven. Hij wil van ons hebben, dat, daar Hij onze God wil zijn, wij toch eenmaal aanvangen mensch te worden, en ons niet gedragen als muilezels, wien men toom en gebit in de muil moet leggen. Daarmede maakt men zich het leven tot een last. Wanneer men zijn onverstand niet erkennen wil, wanneer men meent, dat alles naar onze zin en wil geschieden moet, dan brengt men zichzelf slechts in het verderf. Daarom zegt God tot allen, die zichzelf leiden en regeeren willen, die zelf de leiding in eigen hand willen hebben, voor zichzelf en voor de hunnen, voor alle zaken van dit leven en van de zaligheid: zij zullen vele smarten hebben, want zij zijn goddeloos.

Er is tweërlei soort van goddeloozen.

Ten eerste zulken, die het inzien, die het erkennen, dat zij goddeloos zijn, die zich daarom verootmoedigen, en om genade smeken en zich toevertrouwen aan Gods vrijmacht.

Ten tweede zulken, die vroom willen zijn, maar huichelaars zijn, die het niet erkennen willen, dat zij goddeloozen zijn. Zulken hebben vele smarten. Zij kunnen zich de geheele dag door den duivel laten kwellen, omdat zij alles naar hun zin en hun wil zetten willen. Zij werpen het van zich, zooals God het wil, zooals Hij het zet, zooals Hij het leidt. Wie echter op den Heere hoopt, den getrouwen Verbondsgod en eeuwigen Ontfermer, voor al zijn wegen, voor al zijn zaken, voor al zijn behoeften, wie op Hem hoopt, ook waar niets te hopen is, zich Hem in de hand geeft, en gelooft, dat Hij Zijn belofte voorzeker vervullen zal, dien zal de goedertierenheid omringen. Al het mogelijke, wat maar te denken is van goedertierenheid, zal hem omringen als een kleed, zal hem omhelzen, gelijk een liefhebbende moeder haar kind omhelst, gelijk een liefhebbende vriend zijn vriend, zoodat hij geheel en al in goedertierenheid geborgen is.

Daar hebben wij echter voor alle dingen te gelooven, dat God Vader is, dat Hij almachtig, dat Hij ons nabij is, dat Hij alles geschapen heeft, alles ook nu nog onderhoudt en regeert, en

dat wij met Hem zulk een verbond in Christus Jezus hebben; naar welk verbond alle dingen, krachtens Zijn woord, ons ten beste moeten dienen, en niets ons schaden kan.

Deze waarheid wensch ik u heden nader uiteen te zetten naar aanleiding van het artikel van onze geloofsbelijdenis: „*Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde*”, en wat alsdan onze Catechismus ons leert van Gods voorzienigheid, en het nut, dat wij uit de kennis van Zijn voorzienigheid verkrijgen.

Laat ons daarom de Heidelbergsche Catechismus opslaan, en aandachtig lezen; wij beschouwen in dit morgenuur vr. en antw. 26, terwijl wij ons in het avonduur tot vr. en antw. 27 en 28 wenden willen.

De vraag luidt: *Wat gelooft gij met deze woorden: Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde? En het antwoord is: Dat de eeuwige Vader van onzen Heere Jezus Christus, die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, die ook dezelve nog door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus wil, mijn God en mijn Vader is; op roien ik alzoo vertrouwd, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, hetwelk Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keeren; omdat Hij zulks doen kan als een almachtig God, en doen wil als een getrouwd Vader.*

Dat hebben wij nu allen wel zoo geleerd, maar dat hebben wij niet allen levend in onze gedachten, in ons verstand. Daartoe behoort nog iets, namelijk, dat wij de indruk ontvangen hebben, dat wij zoo volstrekt niets zijn, zoo volstrekt niets beteekenen, dat daarentegen God alleen groot is, en alleen te vreezen; dat wij menschen zijn van één dag, dat echter God eeuwig is. Daar moeten wij ook vooreerst tot arme zondaren gemaakt zijn. Een kind weet toch wel, dat, en in hoeverre het zondigt. Er zullen toch tegen het vijfde gebod zeer vele zonden zijn, om van andere zonden maar niet te spreken. De mensch is, wel is waar, zoo hoogmoedig, dat, wanneer er geen zonden zijn, zooals hij ze voor zonden houdt, hij het volstrekt niet meetelt. Maar de kinderen kan ik het toch zeggen, dat God het zeer nauwkeurig neemt met het gebod: Eer uw vader en moeder, opdat gij lang leeft in het land, dat u de Heere uw God geeft. Daar kan een kind nu reeds weten, of het zonde heeft, of niet. Daarbij komt echter nog allerlei verkeerdheid in huis, tegen de broeders en zusters, tegen de speelmakkers en buurkinderen,

daarbij komt snoepen, liegen, en allerlei andere verkeerdheden; om daarvan volstrekt maar niet te spreken, dat tegenwoordig een geest uitgegoten is over de kinderen, dat zij meenen, dat zij alles weten en verstaan, maar de ouders niet; dat zij zorgen voor hun geluk, maar dat de ouders iets anders in het hoofd hebben, terwijl de ouders tot God bidden om het heil van hun kinderen. Wat nu de volwassenen aangaat, zoo zullen zij nog meer gevoel van zonde hebben, en in de ouderdom zal het nog grooter worden, wanneer God het hun duidelijk maakt, en zij zelf het weten willen.

Waar God echter gevoel van zonde geeft, daar moet nog een tweede zaak er bij komen, dat wij namelijk erkennen de heiligheid van Gods wet. Zulks valt heden ten dage zwaar, en nog moeilijker zal het worden, hoe verder wij komen, want sinds de burgerlijke wet en orde niet meer geacht worden, wordt Gods wet volstrekt niet meer geacht. Nu blijven echter de tien geboden nochtans staan, en God zal Zijn wet voorzeker handhaven. Daar moet men dan weten, dat God de overtreders van Zijn wet met de vloek bedekt. Zulks valt zeer zwaar, en het komt mij voor, dat de uitverkorenen hoe langer zoo minder worden, en het kan niet lang meer duren, zoo zal het zijn als ten tijde van Noach, toen slechts eenigen gered werden, — doordien men niet meer gelooft, dat de heilige God Zijn wet handhaaft. Waar men echter erkent, hoe God met honderd oogen ziet, en alles voor Hem bloot ligt, dat Hij Zijn wet handhaaft, en dat, wanneer de straf ook niet oogenblikkelijk op de zonde volgt, God haar nochtans niet vergeten heeft, maar nog straffen zal; waar dit komt, daar komt behoefte naar genade, naar vergeving van zonde, en daar wordt God gezocht.

Weliswaar is Hij een bekende God uit het onderwijs, maar van de andere kant is Hij nochtans een onbekende God voor de ziel. Want het gaat ons daarbij vóór de bekeering, zooals het met den knaap Samuël gebeurd is; toen de Heer hem riep, wist hij in 't eerste niet, dat het des Heeren stem was (I Sam. 3 : 7). Daar wordt dan bij God gezocht vergeving van zonden, genade, en wat God voorts den mensch nog zoeken leert. En hetgeen men vroeger geleerd heeft in de jeugd, dat komt in de mensch als nieuw weêr boven. En wat hij gehoord heeft in de predikatie, dat wordt bij hem levend, en de mensch komt tot het geloof, dat hij dit „ik geloof” niet meer bloot met de lippen uitspreekt, maar met het verstand, met de wil en van harte.

Vragen wij: wat is het geloof? — zoo is het antwoord: ten eerste: een kennen van Gods belofte, dat Hij ons reeds in het

paradijs beloofd heeft Zijn geliefde Zoon tot onze verlossing, opdat wij van onze zonde afgewassen worden in Zijn bloed, dat Hij deze belofte door de patriarchen (aartsvaderen) en profeten heeft laten verkondigen, door de offeranden en andere ceremoniën (plechtigheden) der wet heeft voorgebeeld, ten laatste echter in Zijn eeniggeliefde Zoon volkomen vervuld, en geopenbaard aan de wereld. Een kennen, hoe God Zijn Christus als volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid, mij arme zondaar in Zijn woord voorhoudt. Waar God nu zulks doet, daar ontvangen wij moed, want daarmede zegt Hij tegelijkertijd, dat Hij *mijn* God is, en dat is ook Zijn allerheiligste wil, dat ik niet ontkom, maar dezen Zoon met al Zijn verdienste aanneem, en in Hem God erken, hoe Hij voor mij zijn wil een genadige God en een verzoend Vader.

Tot zulke erkentenis brengt ons God door de nood der ziel, en bewerkt dan door de Geest Zijner genade in ons, dat vertrouwen tot zulk een God en Vader in het hart komt, dat, gelijk Hij Zijn beloften vroeger trouw vervuld heeft, Hij deze belofte ook heden getrouw vervullen, en voor de toekomst waar maken zal. Dat is het geloof, dat zich dan niet stoort aan het tegenstrijdige van het zichtbare, maar doordringt en zich houdt aan Gods gebod, en zich niet afhouden laat door alles, wat daartegen opkomen wil. Zoo is het geloof dan een erkentenis van God en Christus Jezus, en in deze erkentenis een vertrouwen op Hem.

Wanneer ik gezegd heb, dat God ons Zijn beloften, Zijn Christus gegeven heeft, zoo zeg ik daarmede, dat God een verbond met ons gemaakt heeft, een eeuwig genadeverbond, en wel in Christus Jezus heeft Hij dit verbond gesloten. Een eeuwig verbond heeft Hij gesloten met al de Zijnen, met Abraham en al zijn zaad (Genesis 17 : 7), een verbond van eeuwige genade, eeuwige toegenegenheid, eeuwige trouw, zooals Hij gezegd heeft: Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzoo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van U niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, Uw ontfermer (Jesaja 54 : 9, 10).

Dit verbond richt God, de Vader, op in Christus Jezus met de Zijnen, en dat doet Hij, wanneer Hij hun de genade der bekeering en des geloofs schenkt. Dan maakt Hij met hen in Christus Jezus dit verbond. Daar is dan van dat oogenblik af

de ziel daarop uit, dat deze verbondsbelofte vervuld worde. Er is een „leunen” aanwezig op den levenden God, daarop, dat Hij deze beloften ook voorzeker vervullen wil.

Nu is de mensch mensch, en niet geest. Hij heeft voor zich dit leven, en dan de dood. Zoo moet hij dan voor zich zelf een toevorzicht, hij moet vaste grond hebben voor dit leven, opdat hij wete, dat hij een genadige God en een verzoende Vader daarboven heeft, die hem door het leven doorhelpen, en al het kwade hem ten beste keeren wil. Een genadige God en Vader, om hem te helpen over de dood heen, en door de dood heen in een eeuwig leven.

Waar nu echter God de Heere het een mensch geeft, dat hij het waagt te zeggen „ik geloof”, daar is telkenmaal het tegenstrijdige voorhanden. Wij kunnen wel honderdmaal zeggen: „ik geloof”, maar dit leven is immers niets dan een dood; wanneer wij nu onze dood voelen, dan gaat het er om te zeggen: „ik geloof”. Daar vergeet de mensch zijn Catechismus, en wanneer hij niet door de Heilige Geest geleerd wordt, denkt hij er volstrekt niet aan. Waar echter deze Geest der genade in het hart is, daar brengt deze Geest ons telkenmale hierop, dat in de benauwde ure het in het hart opkomt, en opkomen moet: „ik geloof”.

Daar vraagt nu de Catechismus: wanneer gij dat nu zoo belijdt: „ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde!” zeg mij dan eens, wat gelooft gij daarmede nu eigenlijk?

Dat is zoo een vraag, juist als wanneer iemand in groote nood steekt, en volstrekt honderd gulden noodig heeft, en heeft ze niet, wel echter heeft Hij een papier, dat duizend gulden waarde heeft, dat hij echter niet kent. Daar moet hij zich dan laten uitleggen, welke waarde dit papier heeft. En zoo moet hij zich doen uitleggen, welke waarde de waarheid heeft: „ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde!”

Ik geloof in God, ik stel op Hem vertrouwen voor heden en morgen. Daar stel ik nu mijn vertrouwen niet op een idee, niet op een mensch, ook niet op iets van de wereld, maar op Eén, die buiten deze wereld is; die daar boven in de hemel op de troon zit. Alles is Hij voor de Zijnen, en alles, alles, heeft Hij en houdt Hij voor de Zijnen gereed.

Hoe komt gij er echter toe, in dezen God te gelooven? Twee komen niet tezamen, tenzij dan, dat zij samen gebracht worden. Door Jezus Christus, Zijn Zoon, kom ik er toe!

Op grond daarvan, dat God zelf mij te erkennen gegeven heeft, dat Hij in Christus Jezus mij genadig wil zijn. Op deze grond geloof ik in Hem!

Ik geloof in God, den Vader. Hij is Vader, een Vader, zooals er geen tweede op de gansche aarde is. Is Hij Vader, zoo ben ik kind en daar hij een koninklijke Vader, een rijke Vader is, zoo ben ik ook een koninklijk, een rijk kind. Deze Vader heeft alles in Zijn hand, en alles, alles moet Hem dienen, niets vermag Hem te wederstaan.

Hoe is Hij dan mijn Vader? Ja, Hij is vooreerst Vader van mijn Heere Jezus Christus, in zooverre Hij immers zegt: „Gij” zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd!” Maar, zegt de geloovige, ik heb een Heere, deze Heere is een genadige Heere. Hij heeft mij gekocht met Zijn dierbaar bloed, toen heeft Hij mij verlost uit alle geweld der zonde en des duivels, ik ben Zijn welgelukzalig eigendom geworden; en deze Heer heet Jezus, daarom, omdat Hij mij zalig maakt van al mijn zonden; Hij heet Christus, want Hij is mijn Profeet, mijn Hoogepriester en mijn Koning, om mij te leeren, te verzoenen, te regeeren en te beschermen.

En deze Heere Jezus Christus, denkt eens: die heeft een Vader, een God en Vader daarboven in de hemel. Mijn Heere heeft verschrikkelijk vele vijanden, en deze zijn voortdurend er op uit, Hem van de troon te werpen, zijn voortdurend er op uit, Zijn gansche eigendom aan te klagen, het gansche eigendom van mijn Heere voor zich op te eischen, er beslag op te leggen. Daar beginnen zij nu een proces daar boven, waarbij het mij werkelijk bang wordt; want ik moet belijden, de aanklagers hebben allen gelijk, ja zoo zeer is het recht op hun zijde, dat ik niet weet, hoe ik met Christus doorkomen zal. Maar Christus heeft een Vader, en daar bestaat nu de innigste en heiligste betrekking tusschen Vader en Zoon, beiden begrijpen elkander gansch volkomen, en hebben een raadsbesluit genomen, volgens hetwelk ik zalig zal worden door mijn Heere Jezus Christus, en van dit raadsbesluit weet de duivel niets. Omdat Hij nu de Vader van mijn Heere is, en omdat onze Heere gezegd heeft: „Mijn Vader en uw Vader, Mijn God en uw God,” — en omdat Hij gezegd heeft: „Ik zal Uw Naam aan Mijn broederen bekend maken”, — en Hij gezegd heeft, dat ik Zijn broeder, Zijn zuster ben, zoo is door dezen mijn Heere, Zijn Vader ook mijn Vader.

Ja, daar zoude men wel willen vragen: Hart, gelooft gij het, of gelooft gij het niet? Deze Vader vermag iets, dat heeft Hij

bewezen. Hij is machtig. Ja, maar dat is mij nog niet genoeg, dat Hij machtig is, neen, Hij is almachtig, Hij kan alles doen, gelijk Hij wil, Hij doet alles ook, gelijk Hij wil. Deze God heeft dus een verbond met mij gemaakt: dat Hij mijn God en Mijn Vader zijn wil. Zoo sta ik nu in een verbond met den levenden God en naar dit verbond heeft Hij het mij met een eed bevestigd: Ik ben de vriend van Uw vrienden, en de vijand van uw vijanden, en gij zult het aardrijk beërven met uw zaad. En daar heb ik gezegd: gij zult niet liegen, maar woord en trouwe houden. Ik zelf vermag niets! De menschen der wereld, zij vermogen alles naar hun wil en hun verstand te zetten, die hebben altijd tijd, maar ik heb volstrekt geen macht, en vermag niets. De macht echter, die tegen mij is, die vrees ik, dat zijn immers golven en baren, die gaan zoo hoog, dat zij mij, arm wormke Jakobs, spoedig medesleuren zullen! Wie den Heere, den levenden God tot Zijn God heeft, die heeft geen anderen God, wie Hem tot Vader heeft, tot een genadigen Vader, die moet alles in de wereld er aan geven. „Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekregen; in mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest, maar zij hebben mij allen verlaten” (II Tim. 4 : 10, 16), moet Paulus zeggen. Zoo moet een kind van God eenzaam en verlaten zijn weg gaan, en heeft geen macht. God behoedt u! Wanneer God u niet behoedt en beschermt, dan zijt gij morgen in de muil van het helsche gedrocht.

Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige.

Ik heb een verbond met Hem, en Hij heeft gezegd, volgens dit verbond: niets zal Mij wederstaan, Ik zal Mijn raadsbesluit doorzetten, en doen, wat Ik wil. Hij heeft een verbond met mij gesloten, en daarbij gezegd: Ik wil uw geluk, uw heil, Ik wil uwe zaligheid; Ik wil uw God en Vader zijn, en de God van uw zaad en de Vader van uw zaad; en Ik wil voor u zorgen in dit leven, en voor het eeuwige leven. Gij zelf hebt geen macht, maar verberg u onder het gewaad onder de mantel van uw Vader, spring op Zijn schoot, zeg tot de vijanden: durf Hem aan te randen! Hij is almachtig. Hij werpt in één oogwenk de stad ineen, terwijl Hij een granaatkogel vuur doet vatten, gelijk wij het in deze week beleefd hebben, ¹⁾ in één oogwenk werpt Hij een half werelddeel over hoop.

Ook, wanneer de vijanden het nog zoo slim aanleggen, ook wanneer zij het nog zoo schoon gemaakt hebben, er is nog

¹⁾ 1857.

een God voorhanden, die leeft en oordeelt, er is nochtans een Vader voorhanden, die voor u zorgt. Hoog staat het beeld van Nebukadnezar en rijkt tot aan de hemel, maar een klein steentje, een klein steentje komt, daarop hebben courantschrijvers geen acht geslagen, en gij, courantenlezers, let er ook niet op, en scheurt zich los, en zal tegen het beeld stooten, dat alles ineenvalt. Maar voor het kleinste kindje en voor de oude Anna, de profetes, is Hij God, de Vader. Hij heeft het bewezen, dat Hij alles kan. Denk eens, wat uw Vader gedaan heeft! Dat kan toch geen koning en geen keizer! Die kunnen niet eens het kleinste drupje water scheppen; God slaat hen met de kleinste vinger aan het hoofd, en weg zijn ze. Maar de Heere, uw God, met wien gij een verbond gesloten hebt, uw Vader, die heeft hemel en aarde gemaakt! Dat doet Hem geen mensch na. Zon, maan en sterren heeft Hij gemaakt op één dag, denkt eens! de hemel heeft Hij uitgespannen als een tent, op één dag roept Hij het te voorschijn. Wanneer een mensch iets maakt, zoo moet hij toch eerst de stof daartoe hebben, gij kunt misschien een bloem maken, maar wanneer gij ze misschien ook nog zoo schoon maakt, gij moet toch eerst iets hebben, waaruit gij haar maakt.

O ja, de wereld doet zeer veel en vergadert allerlei tot een groote hoop, maar gij hebt een God en een Vader, die roept de dingen te voorschijn, die niet zijn, alsof zij er waren. Hij heeft hemel en aarde uit niets geschapen. Wanneer hij uit niets alles geschapen heeft, zoo kan Hij, de Almachtige Schepper, ook nu nog, uit niets iets scheppen.

Ja, spreekt de wereld, de dwaze wereld: aan een zak vol geld, daaraan geloof ik! Aan dat, wat hoog staat, daaraan geloof ik, en dan begrijpt de dwaze wereld niet, dat een kind van God rijker is dan de gansche wereld. Dat — wanneer drie kinderen van God tezamen houden, en tezamen bidden, de gansche hel daarvan beeft.

Maar — wat hebt gij dan om op te vertrouwen, spreekt de wereld vol hoon! Gij hebt immers niets! Deze heeft u verlaten, gene heeft u verlaten! Hebt gij werken? Gij hebt immers geen werken! Ja, gij vertrouwt, op dezen, op genen! Op Hizkia vertrouwt gij! Is die echter niet een ketter, heeft hij niet de koperen slang verwoest? Heeft hij niet de hoogten en altaren vernietigd? Ja een ketter is hij, met hem is God niet. Wij hebben andere goden, predikt Rabsake, machtige en geweldige goden,

die alle andere vernietigen! Arme Hizkia! Maar hij gaat op in het huis des Heeren, gaat in 't verborgene binnen, en roept luide tot den Heere: „is het ook waar, wat deze lasteraar zegt? Neen, het is niet waar! Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken der aarde; Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt!” (Jesaja 37 : 16). Uit niets schept Hij hulp, uit niets schept Hij licht, waar alles duisternis is, schept Hij vrede te midden van de strijd door de macht van Zijn woord.

En nu — verlaat U op Hem! Hij, die alles geschapen heeft, laat het niet loopen, geeft het niet aan het toeval prijs, maar gelijk Hij het geschapen heeft, zoo onderhoudt en regeert Hij het met dezelfde macht en trouw. En wel naar Zijn eeuwige raad, naar Zijn eeuwig verbond en ontferming, zooals Hij gezworen heeft. Wanneer gij ook in de nood vol angst vraagt: „Waar zal hulp vandaan komen?” Verlaat u er op: „De Heere zal het voorzien!” (Genesis 22 : 8, 14). Wanneer gij u houdt aan het Woord, wat hebt gij dan daarnaar te vragen? Wat hebben de soldaten er naar te vragen, wanneer zij in het gevecht in een gering aantal tegen een veel machtiger vijand oprukken moeten, de veldheer heeft nog andere middelen om hen te ondersteunen, van welke zij niets weten. Engelen en duivelen zijn allen in Gods hand, in één Vaderhand; de Engelen, opdat zij u dienen; duivel en wereld echter, opdat Hij ze in bedwang houdt, zoodat zij toch niets doen kunnen, dan wat Hij wil, en wat Hij hun toelaat, — opdat Zijn kind langs de beste weg in de hemel kome. Zoo ziet Hij op ons en bewaart ons, Hij laat ons niet varen, laat ons niet aan het toeval over, Hij zorgt tot op het geringste, Hij zorgt voor de penning en stuiver, voor naald en spijker, voor olie in de lamp, voor brood, alles heeft Hij in Zijn hand.

En zelfs de zonde — Hij is er geen auteur van —, maar ook de zonde zelf zal daartoe dienen, dat Gods kinderen het leeren en erkennen, hoe ellendig en jammerlijk zij zijn, opdat zij des te meer leeren erkennen, wat genade is. Aldus vertrouw ik op Hem, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen. Ik twijfel niet, het is immers vaders recht voor zijn kinderen te zorgen, dat mag een vreemde niet. De vader geeft huisvesting, kleeding, schoenen, eten en drinken. God, de Vader, heeft alles beloofd, twijfel niet. Hij zal u met alles, wat gij noodig hebt voor het leven, verzorgen. Hij zal het maken, dat gij met eere doorkomt door deze wereld, dat gij bij Gods gebod blijft, niet meedoet met de wereld, niet haar bedrijf nahoereert. Is zulks echter het geval, dan komt nood,

dan komt gevaar en miskenning, dat men meer dan eens alles, als het ware, moet samengrijpen, en God in de schoot werpen: „In Gods naam, ik kan niet anders!” Daar is echter gevaar voorhanden! Ik kan daarnaar niet vragen! Ik blijf bij Gods woord en bij Zijn heilige wet!

Ja, waarvan wilt gij dan leven? Zie door het venster naar buiten, waarvan leven de vogeltjes? Zij vinden hun voedsel in het stof en de onreinheid der wegen! Wanneer God voor de muschjes zorgt, dan voorzeker ook voor mij. Want Hij is immers een genadige God en Vader. Ja, dan ontvangt gij dit niet, en ontvangt gij dat niet! Dat staat alles in Gods hand, ik laat mijzelf aan Hem over in alles, Hij zal zorgen! De duivel belooft groote dingen, schitterende heerlijkheid, beloont echter degenen, die hem volgen, nochtans slecht, en lacht hen ten slotte nog uit, wanneer hij hen in het verderf geworpen heeft: „waarom waart gij ook zoo dom, en hebt mij geloofd!”

God echter belooft niet groote dingen. Hij komt met Zijn gebod en zegt: „Ik ben uw God en Vader!” (zie ook Exodus 3 : 14), en daarmee gaat het dan vooruit! Hij zal mij verzorgen, spreekt het geloof, Hij zal mij verzorgen met alle nooddrift des lichaams en der ziel. De duivel wil, dat men Gods woord er aan geeft, en het leven in eigen hand zoekt, God echter, dat men de oogen sluit en blindelings, aan Zijn trouwe hand vasthoudend, voortgaat. Dan ervaren wij het, dat Hij waarachtig met alle nooddrift der ziel en des lichaams, met alle nooddrift des lichaams en der ziel ons verzorgt. Ofschoon men ook lange tijd wachten moet, op 't einde komt God nochtans, en maakt het overvloedig, boven bidden en denken.

En voor dit vertrouwen heeft de Catechismus een goede grond. Namelijk: God kan niet anders, Hij kan ons niet verlaten. Hij kan niet anders, dan dat Hij alle kwaad ons ten beste keert. Ziet, de Catechismus leert niet, dat God de Zijnen alle dagen met suikerbrood spijzigt, maar veeleer, dat Hij ons alle kwaad toeschikt. Ja, wat niet door het vuur doorgaat, wordt niet zalig. Daar moet het hart des menschen verbrijzeld, zijn hoogmoed gebogen en stuk geslagen worden, de steunsels, waarop hij zich verliet, moeten vernietigd worden, daarom zendt God ons in dit jammerdal — het is geen paradijs — allerlei kwaad toe. Al komt het ook over ons van de zijde der wereld, des duivels — wat gaan *die* mij aan! God, mijn Heere en Vader bedient zich van de wereld, de vijanden, om Zijn voornemen door te zetten. Kom nu op mij af, wereld, dood mij, wanneer gij wilt!

Gij kunt mij toch niets doen dan wat mijn God en Vader wil, en moet mij met al uw woeden slechts ten heil dienen. Nu, gij wijzen en verstandigen: „Beraadslaagt een raad, doch hij zal vernietigd worden. Spreekt een woord, doch het zal niet bestaan; want God is met ons! Immanuël.” (Jesaja 8 : 10).

God is het, die ons alle plagen toezendt, daarom moet de mensch niet met de hond in de stok of de steen bijten. God zendt ons alle plagen toe, opdat wij gehouden worden in Zijn wegen. Daarom alles aan Hem gezegd! Alles hem geklaagd! Hij heeft alles in Zijn hand! Alle macht der wereld en der hel vermag niets over Zijn kinderen, die Hem zoeken. Hij ontfermt zich over hen met almachtige genade. Hij zendt kwaad over Zijn kinderen, maar al het kwade keert Hij hun ten beste. Voorwaar, er is nooit iets over Zijn kinderen gekomen, of zij hebben later reden gehad, Hem er voor te danken. Op 't eind hebben Gods kinderen volstrekt geen vijanden meer, ofschoon vijandschap hen van alle zijden aanvalt, zij hebben rust in de wereld, te midden van alle onrust, zij hebben al het kwaad, dat hun de Heere toeschikt, lief, zooals men het scherpe mes van den geneesheer liefheeft; het heeft, wel is waar, gesneden, maar welke weldaad heeft men daardoor verkregen! Zoo heeft men zelfs het scherpe mes van den geneesheer lief en kust het. „Zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?” (Rom, 8 : 31).

Dit vertrouwen hebben Zijn kinderen: Hij kan het doen, want Hij is een almachtig God! Dat is nu echter niet een kunnen, waarbij men zoude kunnen denken: „ja, Hij kan het doen, maar Hij wil het niet!” — maar het is een kunnen, dat, omdat Hij tegelijkertijd Vader is, ook tegelijkertijd een willen is. Hij kan het doen als een almachtig God, en Hij wil en zal het doen als een getrouwe Vader.

En in dit geloof is het, dat ik besluit met het verheven woord uit de Openbaring van Johannes: „En ik zag, en zie, het Lam stond op den berg Zion, en met Hem honderd vier en veertig duizend, hebbende den Naam Zijns Vaders geschreven aan hun voorhoofden. En ik hoorde een stem uit den hemel, als een stem veler wateren, en als een stem van een grooten donderslag. En ik hoorde een stem van citerspelers, spelende op hun citers; en zij zongen als een nieuw gezang voor den troon, en voor de vier dieren en de ouderlingen, en niemand kon dat zingen leeren, dan de honderd vier en veertig duizend die van de aarde gekocht waren. Deze zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; deze zijn het, die het Lam volgen, wáár het ook heengaat; deze zijn gekocht uit de menschen, tot

eerstelingen Gode en het Lam, en in hun mond is geen bedrog gevonden; want zij zijn onberispelijk voor den troon van God. En ik zag een anderen engel, vliegend in het midden des hemels, en hij had het eeuwige Evangelie, om te verkondigen den genen, die op de aarde wonen, en aan alle natie en geslacht, en taal en volk, zeggende met een groote stem: vreest God, en geeft Hem heerlijkheid, want de ure Zijns oordeels is gekomen; en aanbidt Hem, die den hemel en de aarde, en de zee, en de fonteinen der wateren gemaakt heeft!" (Openb. 14 : 1—7).

Amen!

GODS VOORZIENIGHEID.

VRAAG EN ANTWOORD 27 EN 28.

Wij willen in dit avonduur elkander iets mededeelen naar aanleiding van de 27ste en 28ste vraag en antwoord van onze Heidelbergse Catechismus.

Wij lezen aldaar:

Vraag: Wat verstaat gij door de Voorzienigheid Gods?

Antwoord: De almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods, door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met Zijn hand nog onderhoudt en alzoo regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede en alle dingen, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen.

Vraag: Waartoe dient ons, dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn Voorzienigheid onderhoudt?

Antwoord: Dat wij in allen tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevorzicht (vertrouwen) hebben op onzen getrouwen God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzoo in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen.

Daar hebben wij het woord „voorzienigheid”, „voorzienigheid Gods”, daar immers de vraag luidt: „Wat verstaat gij onder de voorzienigheid Gods?”. Deze woorden vinden wij ook reeds in de 26ste vraag, terwijl het aldaar heet: „dat de eeuwige Vader van onzen Heere Jezus Christus, die hemel en aarde, met alles, wat er in is, uit niets geschapen heeft, ook dezelve nog door Zijn eeuwige raad of *voorzienigheid* onderhoudt en regeert” enz. Dit woord is ontleend aan het antwoord, dat Abraham aan zijn geliefden zoon Izak gaf, toen deze vroeg: „Mijn vader! Zie het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer?”. „God zal zichzelf een lam ten brandoffer *voorzien*, mijn zoon.” (Genesis 22 : 7, 8). Een lieflijk woord!

Een ieder, die zichzelf liefheeft, heeft oogen vol nijd, hij ziet anderen slechts met jalcersche oogen aan, hij ziet aan de ander niets, tenzij dan, dat deze iets heeft, wat hij niet bezit, wat hij echter gaarne wilde hebben. Wie echter verootmoedigd is voor God, veel heeft moeten lijden, veel nood gehad heeft, wiens hart verbrijzeld geworden is, die heeft gansch merkwaardige oogen in het hoofd. Hij ziet met één oogopslag de behoeften des harten van anderen. En daar geldt bij hem slechts één wet, de wet der liefde. Hij heeft merkwaardige oogen in het hoofd. Hij ziet, wat den ander ontbreekt, hij kan bij een ander achter de kastdeuren zien, ofschoon hij ze niet opendoet. Hij weet wat den ander aangaat, weet, wat hem ontbreekt. Hij heeft dit alles geleerd in zijn eigen nood. Heeft geleerd, hoe hard een wet is die leert: „doe dit!”, „breng dat tot stand!” Gij kunt weten welke oogen een liefhebbende moeder in het hoofd heeft voor haar kind, zij ziet met haar oogen binnen in zijn hart, en alles, wat het kind aangaat, ziet de moeder. Nu, God woont weliswaar in de hemel, maar dit uitspannel bestaat voor Hem niet. Hij ziet met een liefhebbend, zorgend vaderlijk oog alles, alles, wat in het hart van Zijn kind is, alles, wat het hart bezwaart, wat het bedroeft, hem zorg veroorzaakt, Hij ziet alles, alles, en ziet tot op spijker en naald, en tot op de schoenriem, wat de Zijnen ontbreekt.

Hij ziet dat niet alleen in het oogenblik, waarin het ons ontbreekt, maar lange tijd tevoren reeds. Aler ons iets ontbreekt, heeft Hij reeds lange tijd gezien, wat wij noodig hebben, welk gevaar over ons komen zoude, wat wij moeten hebben voor dit leven, wat wij doen zullen, hoe wij verkeerd zullen wandelen, hoe wij dwalen zullen; dat ziet Hij alles van te voren, dat heeft Hij van eeuwigheid geweten, en daarom heeft Hij ook zelf van alle eeuwigheid her besloten, hoe alles gaan zal. Dat is Zijn eeuwige raad.

Dit weten is blijvend bij Hem. Hij weet het, wat over een jaar geschiedt en wat gij over een jaar noodig hebt. Hij weet heden, dat over een jaar uw kleeding versleten is, dat over een jaar uw schoenen versleten zijn. Hij weet het van te voren, wanneer weefstoelen stilgezet worden, wanneer uw werk ophouden zal. Hij weet echter ook, dat gij voedsel hebben moet. Hij weet het van te voren, wanneer verzoeken komen, wanneer zonden in u opkomen zullen — dat weet Hij alles van te voren.

Nu zorgt Hij, dat dit alles zoo komt, dat de Zijnen in de nood, in smart, niet omkomen, niet een buit des duivels worden. Dit is Zijn voorzienigheid. Dan treedt Hij overal tusschenbeide, wel-

iswaar, onzichtbaar, men ziet Zijn handen niet. Honderdmaal ziet Hij alles, zonder dat wij het merken. Zoo ondankbaar en blind zijn wij. God grijpt voortdurend bij alles in, en daarom heet het in de Catechismus: „de almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods.”

De Catechismus beschrijft Gods voorzienigheid als een *kracht*. Het is eigenlijk dezelfde Geest, die bij de schepping over de wateren zweefde. (Genesis 1 : 2). Hij is het, die van Vader en Zoon uitgaande, en in de wereld en in de gemeente, bij alles ingrijpt. Wanneer Hij echter een kracht genoemd wordt, zoo wil dat zeggen, dat het niet een leiden en regeeren is, dat slechts in gedachten bestaat, maar dat werkelijk van God een kracht uitgaat, juist zoo als het van den Heere Jezus heet: „En de schare zocht Hem aan te raken, want er ging een kracht van Hem uit, en Hij genas ze allen” (Lukas 6 : 19). En zooals Hij zelf zeide, toen de bloedvloeiende vrouw Hem aangeraakt had: „Ik heb bekend, dat kracht van Mij uitgegaan is” (Lukas 8 : 46). Aldus gaat ook een kracht uit van God, niet een doode, maar een levende kracht. En deze kracht is tegelijkertijd een almachtige kracht.

Een almachtige kracht — een soldaat legt zijn geweer op u aan en spreekt: gij zijt in mijn geweld, ik schiet u dood. Maar van God gaat een kracht uit, een almachtige kracht, dat, ofschoon de soldaat wil, hij de vinger niet bewegen, niet drukken kan. Dat is de almachtige kracht, Gods almacht, dat Hij ternederwerpt, wat hoog is, dat Hij verhoogt, wat in de diepte ligt, dat Hij, waar niets is, nochtans iets schept. Alles is in deze kracht besloten. Daarvan hebben wij een merkwaardige Psalm, de honderd acht en veertigste: „Looft Hem, zon en maan! Looft Hem, alle gij lichtende sterren! Looft Hem, gij hemelen der hemelen; en gij wateren, die boven de hemelen zijt! Looft den Heere, van de aarde, gij walvissen en alle afgronden! Vuur en hagel, sneeuw en dampen; gij stormwind, die Zijn woord doet! Gij bergen van alle heuvelen; vruchtboomen en alle cederboomen! Het wild gedierte en alle vee; kruipend gedierte en gevleugeld gevogelte! Gij koningen der aarde, en alle volken! gij vorsten en alle rechters der aarde! Jongelingen en ook maagden; gij ouden met de jongen!” (Ps. 148 : 3, 4, 7—12).

Voorwaar, een almachtige kracht is het! Een veldheer heeft reeds het grootste gedeelte van zijn soldaten verloren, het voortbestaan der gereformeerde kerk in zijn land zweeft in het grootste gevaar, maar God de Heere leidt het alzo, dat ze een muur tegen den vijand zijn, dat hij vluchten moet, en de won-

derbaarste slag geslagen wordt, die ooit geslagen geworden is! De vloot der Nederlanders is vastgevroren, zij ligt als vastgeketend in het ijs, de vijand wil haar in brand steken en zoo vernietigen; maar God laat sneeuw vallen, God laat dooiweder intreden, en de schepen ontvluchten!

God heeft ook de stormwind in Zijn hand! Een geweldige vloot van honderd en vijftig groote schepen rukt aan om het land te vernietigen. Het volk schreeuwt tot God, en God almachtig laat een stormwind komen, die de gansche vloot vernietigt, zoodat slechts dertig schepen, en ook deze half verbrijzeld, terugkomen! Zoo heeft God alles in Zijn hand, macht en geweld, en werkt met Zijn almachtige kracht alzoo, dat eenmaal een der machtigste koningen zeggen moest: God is Luthersch geworden! En vaak ook kan gezegd worden: God is Calvinistisch geworden. Want God was steeds nabij het kleine hoopje, dat tot Hem riep, waar geen hulp was.

De kracht Gods is niet slechts almachtig, maar zij is ook alomtegenwoordig, alzoo, dat zij oogenblikkelijk ingrijpt, steeds rondom Gods kinderen is, hen beschut en bewaart, en de vijanden terug houdt. Dat zien wij aan het gansche lijden van onzen dierbaren Heere en Heiland Jezus Christus, hoe Gods almachtige en alomtegenwoordige kracht werkzaam geweest is, om alle wereldlijk en kerkelijk geweld over hoop te werpen, en op 't allerheerlijkst aan 't licht te laten treden de gerechtigheid, die voor Hem geldt. Dit is de kracht, „door welke Hij alle dingen, die Hij geschapen heeft, alzoo onderhoudt en regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, en alles, niet bij geval, maar van Zijn vaderlijke hand ons toekomt.”

Loof — de bladeren en de vruchten, die aan de boomen groeien; het gras — de spijs voor het vee, mitsgaders het koren op de velden: God heeft het in Zijn hand. Wanneer Hij wil, zoo groeit niets, en wederom, wanneer Hij wil, is het een vruchtbaar jaar. Wanneer Hij wil, zoo komt de mensch met weinig uit. En wanneer Hij wil, zoo kan alles in overvloed voorhanden zijn, en toch de markt leeg staan.

Alles heeft Hij in Zijn macht. Het eene jaar laat Hij het zoo regenen, dat het vee niet op het veld blijven kan, en van louter natheid niets groeien kan. Een ander jaar laat Hij het zoo droog worden, dat van louter droogte niets groeien kan.

Wederom laat Hij het komen, dat booze koortsen en pestilentie gansche steden, gansche landen verwoesten. Niet van men-

schen, maar van God alleen hangt het af, rijk of arm te maken. Dat de mensch een gulden, dat hij een stuiver verdient, dat hij rijk of dat hij arm wordt, staat alleen in Gods hand. Dat hij gezond is, of dat hij krank wordt, God is het, die het doet. Wat moest Elisa doen, toen het heette, dat hij krank geworden was van zijn krankheid, van welke hij stierf? (Zie II Koningen 13 : 14). Moest een zoo heilig man nu aan een krankheid sterven, even als ieder ander? Ja, de krankheid was van God, en hij voer niet op een vurige wagen ten hemel, zooals Elia, omdat het God aldus niet behaagde. God liet de duivelen voornamelijk woeden in de dagen van het in het vleesch gekomen zijn van onzen Heere, opdat openbaar zou worden, dat Hij ook een Heere was van de duivelen, en hen zeer wel kon uitdrijven. Hij geeft aan Zijn discipelen macht zieken te genezen, dooden op te wekken, en nochtans lezen wij van de andere kant: „Trofimius heb ik te Milete krank gelaten” (II Tim. 4 : 20) en: „drink niet langer water alleen, maar gebruik een weinig wijn, om uwe maag en uwe menigvuldige zwakheden” (I Tim. 5 : 23).

Dit blijft vast staan, dat regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, — alles voor de goddeloozen tot een oordeel is. Is er dorheid, onvruchtbaarheid, armoede, het is algader voor den goddelooze Gods straf, wanneer het over hem komt. Gaat het hem echter goed, zoo heeft hij wel te hooren naar het apostolische woord: „weet gij niet, dat de goedertierenheid Gods u tot bekeering leidt?” (Rom. 2 : 4). Wederom kan er Gods zegen zijn, hij wordt echter veracht, zoo is er nochtans een vloek. Want overvloed, gezondheid, rijkdom, is, wel is waar, een schoone gave Gods, maar omdat wij zoo schrikkelijk verkeerd zijn, wordt het ons vaak tot een valstrik. Daarom heeft Salomo recht, wanneer hij bidt: „armoede of rijkdom geef mij niet; voed mij met het brood mijns bescheiden deels, opdat ik zat (verzadigd) zijnde, U dan niet verloochene, en zegge: wie is de Heere?” (Spr. 30 : 8b en 9a).

Wanneer de Heere met groote overvloed in huis komt, zoo gaat de duivel er ook steeds op zitten. Daarom is het een noodzakelijk gebed: „verlos mij van den booze”.

Gaat het goed, zoo vraagt de mensch niet naar God, gaat het echter slecht, dan vangt hij aan te roepen. Wie echter genade gevonden heeft in Gods oogen, die mag met de Catechismus zeggen en voor waar en zeker houden, zij het voorspoed of

tegenspoed, — alles komt, nu ja, waar van daan? Vanwege mijn zonden! Dat heb ik verdiend! Dit komt daar vandaan, en dat daar vandaan! En het moge gedeeltelijk waar zijn; waarom zou de mensch zich niet verootmoedigen voor God? Waarom zou hij niet spreken: „straf Gij mij, ik heb het verdiend?”

Maar een kind van God zal den duivel niet gelooven, die het ons steeds wijs maken wil, dat het kwaad van Gods toorn zou komen, dat Hij u te niet zou willen maken, dat Hij u aan den duivel over zoude willen geven! Alles komt van Zijn vaderlijke hand.

Waar God welstand geeft, daar komt bij de mensch de huichelarij: o, wanneer ik maar niet hoogmoedig word! Dat geeft u nu God, maar zie toe, gij komt daarmee op glad ijs. Gaat het echter niet goed, dan heet het: „zie, dat hebt gij met uw zonden verdiend, dat is Gods straf!”

Maar de Catechismus zegt: „dat alles u van Gods vaderlijke hand toekomt”. Alles, alles, alles! Hoe is 't mogelijk! Hoe durft de Catechismus zoo iets te schrijven? De man, die de Catechismus geschreven heeft, was nog jong, had echter toch reeds veel gezien; en reeds veel ervaren. Het waren andere tijden dan nu, het ging door het vuur en het water heen, — brandstapels werden voor de geloovigen opgericht, en er geschiedden zeer veel gruwelijke zaken. Een ieder weet en voelt het beste, welk een lijden hij door te maken heeft. Denkt u het gruwelijkste, dat geschiedt moge in huis of in de stad, denkt u het beste en heerlijkste, — alles komt voor Gods kinderen uit Zijn vaderlijke hand.

Geliefden! daar kan men heilig lachen. Maar eerst moet men worstelen met God in het gebed, dat Hij ons genadig antwoord geeft in de nood, wanneer men op dit woordje „alles” komt.

Ja, Gods kinderen zijn geplaagd, zijn de meest geplaagde schepselen der wereld. Maar zij weten: het komt alles van Zijn vaderlijke hand. Wanneer wij dat slechts vasthouden kunnen, dan moge het hart bloeden, en de oogen van tranen overvloeien, het hart blijft nochtans gerust.

Dat wij slechts in welstand niet denken: ik ben de man! Want is er welstand, zoo wordt hij ons zoo makkelijk, als het ware, tot een gouden staf, waarmee wij door de stad wandelen; alle menschen moeten zien, welk een schoone rok wij dragen. Is echter kwaad aanwezig, zoo komt op eens versagen, zoodat het er naar uitziet, als leefde Gods Hoogepriester niet ter rechterhand des Vaders, en als ware het alles gelogen, wat het Evangelie van genade verhaalt. Gaat het ons wel, dat wij een goede

gezondheid genieten, ja, dan gaan wij rustig daarheen, zijn onbekommerd, vragen naar niets, zijn onszelf tot god. Treedt echter krankheid in, dan weten wij niet meer, of wij een erfdel hebben in de hemel; dat is vanwege deze zonde, en vanwege gene zonden, zoo heet het in het hart. Wanneer God ons echter tegenkomen wilde vanwege onze zonden, dan zoude Hij ons reeds op de eerste dag onzer geboorte in de hel geworpen hebben. Dat wij hoogmoedig worden in het geluk, en dat wij versagen in de nood, dat is onze zonde. Wanneer wij kinderen zijn, en het gaat ons goed, dan moeten wij weten, dat wij kinderen zijn, en niet meerderjarig; dat wij niets in onze hand hebben; het is alles het goed van onzen Vader: daarmee mogen wij niet handelen gelijk als wij willen. Komt echter kwaad in het huis door het venster binnensneeuwen, het is ook uit des Vaders hand, zoodat gij niet versagen zult, maar uw toevlucht nemen tot het hart des Vaders, aan hetwelk gij uw gansche hart uitstorten moogt; tot de Vaderschoot, waar het kind alles klagen en uitweenen mag. Wanneer het in het hart opkomt, dat alles uit de vaderlijke hand komt, zoo wordt het hart aldus gezalfd met troost en een goed vertrouwen, dat men Gode de eere geeft, de eer van Zijn genade, wijsheid, rechtvaardigheid en waarheid, en dat wij Hem, den Vader, de belofte voorhouden. Want, waar het kwade komt, daar zendt de Vader dit Zijn kinderen in huis, opdat hun geloof en geduld beproefd worde, opdat zij in het geloof, waar niets voorhanden is, nochtans leeren zich te verheugen in hun Heere en God. En wanneer het „Vader” er bijkomt, dan hebben wij alles achter de rug, dan klemmen wij ons vast aan Zijn hart, en Hij spreekt: „tot hiertoe”. En hier zullen zich leggen uw trotsche baren, gij hoogmoedige zee!

Wat is nu de vrucht van de kennis dezer voorzienigheid? Dat wij in alle tegenspoed geduldig, en in voorspoed dankbaar zijn mogen. De eere Gods is doel van al Zijn leidingen; dat wij van de afgoden afkomen en den waren God aanroepen, dat wij geduldig mogen zijn in alle tegenspoed, d.i. in al het lijden ons houden aan Hem, en alzoo met Zijn belofte door het lijden heenbreken tot Zijn hart en tot Zijn genade. Daartoe moeten wij op Zijn vaderlijke hand zien. Zien wij op menschen, op schepselen, zoo bijten wij gelijk een hond in de stok, worden ongeduldig, murmureerend, worden toornig, en meenen, dat wij alles moesten hebben. Alles, wat wij maar bedenken kunnen van vrede en van vijandschap, het komt uit Gods vaderlijke hand, om ons te houden naar Zijn wil, opdat wij langs de

smalle weg komen daarboven in Zijn heerlijkheid. Uw Vader heeft goede oogen, Hij ziet alle uw behoeften. Voor vele jaren reeds heeft Hij ze gezien. De schoenen, die gij noodig hebt, Hij heeft ze reeds laten maken, zij liggen bij den schoenmaker; de kleeren, die gij noodig hebt, zij zijn óók reeds gereed, zij liggen bij den kleermaker; het brood, dat gij behoeft, het is reeds gebakken, het ligt bij den bakker. Hij heeft alles, alles reeds laten maken, en houdt het gereed! Hoe kom ik er echter aan? Ga gij maar voort te regeeren met uw drie, met uw vijf of honderd gulden, wanneer gij kunt, de wijsheid zal u wel gaan ontbreken. Alles hangt af van Gods vaderlijke hand, van Zijn goedertierenheid, van Zijn zegen. Wanneer wij het voor gewis houden, dat alles van den Vader komt, dan zullen wij in tegenspoed geduldig zijn: mijn ziel wees stil tot God, en wacht op Hem! Het wachten op Hem, het vasthouden aan Hem, dat brengt de vrucht. Hij zal het wel maken! Wanneer Hij komt met Zijn heil, zijn wij nog niet eens gereed.

Dat wij in voorspoed dankbaar zijn mogen, dat is nog een veel zwaarder stuk dan in tegenspoed geduldig te zijn; want tot het laatste noodzaken iemand de omstandigheden wel eens. Veel voorspoed maakt een mensch trotsch, maakt hem ijdel, het Evangelie wil de mensch wel aannemen, maar aan de wet wil hij zich niet storen, vooral niet aan de wet der liefde. Om in voorspoed dankbaar te zijn, om het te erkennen: „dit heb ik van Gods vaderlijke hand”, daartoe moet men van te voren eerst veel nood doorgemaakt hebben. Wanneer wij dan iets van God ontvangen, dan zullen wij het recht naar waarde schatten, anders niet. Dat moet echter de nuttigheid van de kennis der schepping en der voorzienigheid Gods zijn, dat wij in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn, en ten derde: voor de toekomst een goed vertrouwen op onzen getrouwen God en Vader hebben zullen. Is Hij mijn God en mijn Vader, mijn Heiland en mijn Ontfermer, die mij tot op heden geleid heeft, zoo zal Hij mij ook voortaan leiden en beschermen, want zonder Zijn bescherming gaan wij verloren.

Wanneer Hij het ons niet schenkt, zoo hebben wij niets. Wij kunnen echter voorwaar een goed vertrouwen hebben op dien God, die alles alzoo in Zijn hand heeft, dat de een tot den ander zeggen moet: alle schepselen, of zij willen of niet willen, moeten een verbond hebben met hem, met wien God een verbond gemaakt heeft! En dat hij getroost spreke: Hij zal mij doorhelpen door alle kwaad, er door heen leiden in Zijn eeuwig rijk! Amen.

HIJ HING AAN HET HOUT IN ONZE PLAATS.

VRAAG EN ANTWOORD 39.

Vraag: Heeft het iets meer in, dat Hij gekruisigd is geweest, dan dat hij een andere dood gestorven ware?

Antwoord: Ja, want daardoor ben ik zeker, dat Hij de vervloeking, die op mij lag, op zich geladen heeft, want de dood des kruises was van God vervloekt.

De Heere is rechtvaardig in Zijn spreken en rein in Zijn richten; ook waar Hij ons veroordeelt, wordt Hij verhoogd. Hoe meer wij een klap op ons hoofd krijgen, wij met onze gedachten, als waren wij wijs en als wisten wij wat goed en kwaad is, des te meer wordt de Heere God verhoogd. En juist dan zijn wij er gelukkig aan toe, als de Heere zich alzoo verhoogt, dat Hij ons met al onze zaken en aanmatigheden veroordeelt en te gronde richt. Dat doet Hij alleen daarom, opdat wij leeren eens voor altijd een streep te halen door onze naam, door ons zijn en ons doen en afhankelijk te zijn en te blijven van Zijn goedertierenheid en genade. Wij hebben het noodig, dat wij voortdurend onze zonde en vervloeking recht grondig leeren kennen en daartoe gebruikt de Heere God zijn wegen en middelen: allerlei omstandigheden en verhoudingen van dit leven. Wij kunnen nooit genoeg ter harte nemen, wat wij hooren bij het vieren van het Heilig Avondmaal en wat ons Formulier tot waarachtige zelfbeproeving zegt: „Ten eerste bedenke een ieder bij zichzelf zijn zonde en vervloeking, opdat hij zichzelf mishage en zich voor God verootmoedige: aangezien de toorn van God tegen de zonde zoo groot is, dat Hij die (eer Hij deze ongestraft liet blijven) aan Zijn lieven Zoon Jezus Christus met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft”. Zeer gaarne willen wij daarvoor de ooren sluiten en er niet op letten. Maar wij moeten toch bedenken, een ieder bij zichzelf, onze zonde en onze vervloeking, dat wij, — dat de mensch op zichzelf voor God vervloekt is, dat Gods vloek op hem ligt. In het dagelijksche leven wordt iemand bespot, uitgelachen en